

Krátce poté, co se začnete pohybovat v hlubokých vodách KISKu, budete slyšet stále nové a pravděpodobně neznámé pojmy. Jedním z nich bude jistě i CIDES, ale o něm se naštěstí vše podstatné dozvíte v tomto článku.

Jedná se o projekt pod záštitou Ministerstva práce a sociálních věcí sponzorovaný evropskou unií, který se zabývá implementací sociálně inovativních a komunitních služeb do veřejných knihoven. Kolem tohoto projektu se vytvořilo uskupení zapálených odborníků, mezi něž patří například Tom Štefek a Roman Novotný.

Ke spolupráci na zajímavých projektech se člověk může dostat různými způsoby. Romanovi se to například podařilo díky účasti na designových projektech. „V rámci výuky jsem se účastnil projektu Libdesign, který byl součástí aplikačního semináře. Zabýval se především osvětou designového myšlení v knihovnách.“

Tomova cesta k designu služeb vedla přes práci v knihovně. „Před studiem jsem pracoval v prostějovské knihovně. Poté jsem začal studovat knihovnictví, nejdříve v Opavě a následně na KISKu, kde jsem v rámci některých projektů získal teoretický základ designu služeb. Znalosti jsem se pak snažil využít ve své práci v knihovně v rámci některých projektů. Dozvěděly se o nich různé knihovny a s nabídkou spolupráce nás oslovila například vědecká knihovna v Olomouci. Poté, co už jsem si prošel nějakou praxí v rámci designu v knihovnách, přišla nabídka z KISKu zapojit se do projektu CIDES,“ popisuje svou cestu Tom.

CIDES, jak nám Roman vysvětlil, je tedy projekt, který stojí na klíčových aktivitách. „Jednou z nich byl například Skauting, který obnášel výzkum ve veřejných knihovnách v Česku, kde jsme zjišťovali, jaké služby knihovny poskytují. Soustředili jsme se především na služby sociálně inovativní. Zajímalo nás, jestli se knihovny například snaží začleňovat určité skupiny obyvatel do místní komunity. Například jestli pracují se sociálně vyloučenými skupinami, nebo s těmi, kterým sociální vyloučení hrozí. Do těchto skupin mohou spadat bezdomovci, etnické menšiny, nebo i matky samoživitelky. Začleňování vyloučených skupin do širších komunit je jednou z nejdůležitějších sociálně inovativních služeb. Další klíčovou aktivitou je projekt Inkubátor a na něj navazující Akcelerátor.“

Velký problém shledávají členové projektu v práci knihoven s určitými skupinami, která většinou není nikterak systematická. „Knihovny se nesnaží zmapovat své potřeby. Přesto, že by se těmto skupinám rádi věnovali, nejsou zvyklí s nimi při návrhu služeb spolupracovat. A proto je tady Inkubátor, aby naučil knihovníky při práci na službách designovému myšlení, celému designovému procesu a mapování příležitostí a potřeb. V prvním běhu proběhl Inkubátor na

pracovišti městské knihovny v Praze, ve druhém se jednalo o 8 skupin knihovníků z různých českých knihoven. Tento proces probíhal zhruba tak, že knihovníci do projektu přišli s vlastními problémy, které chtěli vyřešit. Měli se naučit, jak dělat výzkum, spolupracovat s uživateli, jak dávat data do souvislostí. V rámci workshopů jsme knihovníky protáhli celým designovým procesem, v němž se snažili vypracovat konkrétní návrhy řešení svých problémů. Momentálně už máme zpětnou vazbu. Řekl bych, že naše dosavadní práce byla úspěšná, určitě tedy z hlediska předání kompetencí designového myšlení. Návrhy řešení jsem si popravdě představoval poměrně inovativnější a odvážnější. Myslím si, že se nám úplně nepodařilo přimět knihovníky vystoupit z té bubliny, tradičně řešených problémů a řešení.“

Co se týče navazujícího projektu Akcelérátor, popisuje ho Roman jako menší a intenzivnější. „Některé projekty z Inkubátoru se dostaly až do Akcelérátoru. Příkladem je třeba projekt Ověřeno. Jedná se o alianční program více knihoven, který řeší, jakým způsobem by se knihovny jako neutrální a důvěryhodné instituce mohly stát garanty ověřených informací.“

Přesto, že považují organizátoři projekt Inkubátor za úspěšný, jeho formát by rádi pro příští běh pozměnili. „Chtěli bychom navštěvovat knihovny, které mají nějaké sociálně inovační záměry a případně jim pomoci navrhnout konkrétní služby, což by zahrnovalo také větší zapojení uživatelů dané knihovny,“ vysvětluje Tom.

Při práci, která vás baví, je snadné hledat pozitiva, v případě Romana je jich hned několik... „nejvíce se mi na tom celém asi líbí, že v tom vidím smysl a určitě také kolektiv lidí, který se kolem projektu utvořil. Velkou výhodou je pro mě také možnost rozvíjet se, například v oblasti designu služeb.“

Tom zase v této práci vidí velký smysl a dopad na životy lidí. „Líbí se mi také, že moje práce může reálně někomu pomoci. Dalo by se říct, že pracuji ve stále stejném prostředí, ale mám možnost ho poznávat z druhé strany. Velkým přínosem je pro mě množství podnětných a zajímavých lidí, které při realizaci tohoto projektu potkávám.“

Ovšem ani ve světě CIDESu není vše zalité sluncem a naši sociálně inovační hrdinové musí čelit různým nepřijemnostem. „Občas mám pocit, že jsou knihovny, pro které jsme jako odtržení od reality, ale myslím, že už se nám to daří překonávat, a že jsme si vybudovali nějakou značku,“ vysvětluje Roman. „Mě asi nejvíce mrzí představa toho, kolik projektů nebo nových služeb by mohlo vzniknout, ale bohužel na to nejsou kapacity,“ doplňuje Tom.

Mohlo by se zdát, že CIDES je ryze českou záležitostí, ale opak je pravdou. Pro členy projektu (a jistě nejen pro ně) je velkou inspirací například dánská knihovna, kam měli tu čest v rámci exkurze zavítat. Dokonce se jim povedlo zlákat na konferenci sociálních inovací v knihovnách dvě dánské knihovnice, které zde představily svůj workshop designového myšlení pro knihovníky. Dále pak nizozemský vědec Aldo de Moor, který v Brně realizoval workshop komunitního participativního mapování.

O projektu CIDES a lidech kolem něj by se dalo jistě ještě napsat mnoho a přitom Romanovi se to podařilo skvěle vystihnout jednou větou:

„Mám pocit, že děláme hodně aktivit, které jsou nad rámec projektu a to jen proto, že v tom vidíme smysl.“